

utsyn

THOMAS HEGGHAMMER
Forskningsleder, TERRA-prosjektet
Forsvarets forskningsinstitutt

Islamistene i ISIL kan utgjøre en stor terrortrussel i vestlige land, skriver Thomas Hegghammer.

Ekstreme fremmedkrigere

I juni tok den militante islamistgruppen ISIL (Islamske stat i Irak og Levanten, journ. ann) kontroll over halve Irak, inkludert landets nest største by Mosul. Dette er den mest dramatiske utviklingen i Midtøsten siden Syria-krigen brøt ut i 2011. ISILs fremtog truer Iraks integritet og kan gjøre en av verdens mest radikale grupper til en reell militær maktfaktor i regionen.

ISIL er ingen vanlig opprørsgruppe. Den har territoriale ambisjoner over hele Midtøsten og en lang historie med ekstrem voldsbruk. I Irak har gruppen gjennomført selvmordsaksjoner mot sivile i en årrekke, og i den syriske byen Raqqa har den utført amputasjoner, tortur og korsfester.

Fra Irak. ISIL har sitt utspring i Irak, men har det siste året vært mest synlig i Syria som den mest radikale delen av opprøret mot Assad-regimet. Der har ISIL tiltrukket seg et stort antall fremmedkrigere fra hele verden, inkludert mange hundre unge muslimer fra Europa. ISIL er den opprørsgruppen i Syria som tiltrekker seg flest fremmedkrigere, delvis fordi mange som reiser er radikaliseret i utgangspunktet, og delvis fordi andre grupper ikke ønsker fremmedkrigere i sine rekker.

Nordmenn har kjempet i Syria siden starten av opprøret. PST og E-tjenesten sier om lag 50 personer har reist, mens Dagbladets gravejournalister anslår tallet til over 70. En del av disse er kommet hjem, og ikke alle kjemper med ISIL, så antallet nordmenn i ISILs rekker ligger muligens et sted mellom 10 og 30. Noen av disse har mellomleder-

posisjoner, ifølge sjef for E-tjenesten, generaløyntant Kjell Grandhagen.

Danske drept. Det siste halve året har ISIL flyttet en del av sine fremmedkrigere fra Syria til Irak som et ledd i opptrappingen på den irakiske fronten. Tidligere i år ble en dansk islamist drept i Irak og hedret som martyr av ISIL.

Sannsynligvis befinner det seg også norske ISIL-krigere i Irak. En norsk jihadist – for øvrig en etnisk norsk konvertitt – postet nylig et bilde av seg selv på Facebook hvor han poserte ved en Humvee som ISIL hadde konfiskert i Irak. Noen uker før det igjen meldte ISIL på Twitter at en person med et norsk klingende alias var drept i en selvmordsaksjon i Irak.

At skandinaver nå dukker opp i Irak er ikke overraskende, fordi ISIL ikke anerkjenner grensen mellom Syria og Irak, og de har lenge flyttet personell frem og tilbake mellom frontene. Og selv om de fleste fremmedkrigerne i utgangspunktet reiser ned for å slåss i Syria, må de som slutter seg til ISIL forholde seg til organisasjonens ønsker.

Urovekkende. Det høye antallet norske fremmedkrigere i Syria er en stor bekymring i seg selv, fordi vi vet av erfaring at noen fremmedkrigere vil gå videre til terrorvirksomhet i vesten. At nordmenn nå også kjemper i Irak er ekstra urovekkende, fordi det betyr at deres engasjement ikke lenger er begrenset til Syria. De er nå lojale til ISIL og villige til å kjempe i andre land. Det kan bli farlig dersom deres kommandanter en dag ber dem gjennomføre aksjoner i Europa.

SYRIA: En viktig kontrollpost ved militærbasen Wadi al-Deif ble blåst til himmels av 60 tonn eksplosiver. Opprørsstyrker gravde en 900 meter lang tunnel under militærelreien og detonerte ladningen i slutten av mai måned. Hvor mange liv som gikk tapt er uvisst, men hittil er 150 000 syrere drept i borgerkrigen.

FOTO: KHALIL ASHAWI/REUTERS/SCANPIX

vår store verden

Midlertidig flyforbud

Samtliche F-35 fikk midlertidig flyforbud da det av jagerflyene opplevde oljelekkasje i luften. Det amerikanske forsvarret har 97 operative F-35 fly. Disse måtte gjennomgå inspeksjoner for å avdekke eventuelle feil, men de fleste er nå på vingene igjen. F-35 har nå hatt mer enn 16 000 timer i luften uten større problemer, skriver Reuters.

Færre atomvåpen

Det finnes 16 300 atomstridshoder i verden. Dette er en reduksjon på om lag tusen fra 2013, ifølge ferske tall fra Stockholm International Peace Research Institute. Organisasjonen som nylig ut med sin årlige rapport som viser antallet våpen blant de ni atommaktene i verden. USA og Russland står for hele 90 prosent av atomvåpen-lagrene og fortsetter å oppgradere våpensystemene. Blant annet skal USA bruke 350 milliarder i løpet av en 10-års periode på nye ubåter, fly og missiler, skriver avisa Haaretz.

Angrep fotball-tilskuere

En gruppe mennesker som var samlet for å se fotball-VM, ble drept av terrorgruppen Al-Shabab. Angrepet skjedde i den kenyanske byen Mpeketoni og minst 50 personer mistet livet. Dette skal være hevn for at Kenya sendte soldater til nabolandet Somalia i 2011, melder Aljazeera.

Ferdig i Syria

Den siste lasten med deklarete kjemiske stridsmidler har forlatt Syria, melder Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen. Norge har bidratt med et sivilt lasteskip og et fartøy for militær eskorte, samt et militært støtteelement.

Skjøt ned fly

Pro-russiske opprørere skjøt ned et transportfly med 49 ukrainske soldater om bord nær byen Luhansk. Dette er den blodigste enkelthendelsen siden opprøret startet i landet. Flyet av typen Ilushin-76 gikk inn for landing da det trolig ble truffet av en luft-til-bakke-rakett. Man mistenker at disse våpnene er levert av Russland. Tidligere har også tre militær-helikoptre blitt skutt ned og russiske stridsvogner har blitt observert i øst-Ukraina, melder The Telegraph.